

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

Відділ із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

ПОЛТАВА 2022

УДК 657: 332.025.12 : 65.014.1
А 43

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. 847 с.
(Посвідчення Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації № 08 від 12 січня 2022 р.)

Організаційний комітет:

Дорогань-Писаренко Людмила – к.е.н., професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету

Давидюк Тетяна - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Довбня Світлана – д.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня Українського державного університету науки та технологій.

Зоря Олексій – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Малишкін Олександр - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

Муравський Володимир - д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

Нікішина Оксана - д.е.н., с.н.с., завідувачка відділом ринкових механізмів та структур ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

Перерва Петро - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Руцишин Надія - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету

Славкова Олена - д.е.н, професор кафедри бухгалтерського обліку, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

Сук Петро - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Тоцька Олеся - д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вараксіна Олена - к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, керівник відділу із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку Полтавського державного аграрного університету

Воронько-Невіднича Тетяна - к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

Дранус Валентин – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Канцедал Наталія – к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Лега Ольга – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Лпський Роман – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Мельничук Ірина - к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та фінансів Університету економіки і підприємництва

Прийдак Тетяна– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

Прокопишин Оксана – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

Яловега Людмила – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю, 2022

© Полтавський державний аграрний університет, 2022

Дмитро Мусійович Фесенко
(1926-2012 рр.)

Науковий шлях Дмитра Мусійовича почався з навчання в аспірантурі Українського інституту економіки і організації сільськогосподарського виробництва та захисту кандидатської дисертації у 1967 році на тему «Планування, облік витрат і калькуляція собівартості продукції в колгоспах». У тому ж році науковець був прийнятий на посаду доцента кафедри бухгалтерського обліку Полтавського сільськогосподарського інституту. З 1974 р. по 1988 р. працював проректором інституту з навчальної роботи, а з 1994 р. - завідувачем кафедри бухгалтерського обліку.

У 2001 р. професор Фесенко був обраний головою Полтавського регіонального відділення Федерації бухгалтерів, аудиторів і фінансистів АПК України. Успіхи у науковій та навчально-методичній роботі Дмитра Мусійовича відмічені багатьма відзнаками, зокрема: Заслужений працівник вищої школи Української РСР (з 1986 р.); член Методичної Ради з бухгалтерського обліку та звітності Міністерства аграрної політики України.

Як учасник та ветеран Другої світової війни, Фесенко Д. М. неодноразово був нагороджений медалями та відзнаками, а за період трудової діяльності - відзначений нагородою «За доблесну працю». З під його пера вийшло більше 180 науково-методичних праць і розробок (зокрема 28 підручників і посібників).

Доброго ранку ми з України!

Шановні учасники V Всеукраїнської науково-практичної конференції!

Мирного неба, воно сьогодні таке особливо синє

Зараз дійсно дуже важкі часи, але, будь ласка, спробуйте радіти бодай з маленьких та не значних речей, підтримуйте один одного, та мрійте. Допомагайте в цей непростий час один одному, словом, ділом, смс, дзвінком, турботою, їжею, чим можете ... Діліться чимось хорошим, своєю внутрішньою красою і добротою!

Мати Віру - це майже теж саме , що мати Крила!

Не втрачайте її Ніколи!

Хай буде перемога, мир, весна та краса швидше!

Все буде Україна!

Щиро дякуємо всім Вам за участь у нашій конференції!

Наша боротьба триває, наша віра в краще непохитна!

З повагою Організаційний комітет!!

ЗМІСТ**РОЗДІЛ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, АУДИТ****Алієв А. Р.**Науковий керівник – **Давидюк Т. В.***Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»***Огляд літературних джерел щодо обліку та аналізу фінансових результатів підприємства..... 38****Багрій К. Л.,***Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету***Features of creative accounting as an element of accounting science..... 41****Базелюк О.В.**Науковий керівник – **Гайдаєнко О.М.***Одеський національний економічний університет***Аналіз структури витрат промислового підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель»..... 43****Беленкова М.І., Рагуліна І.І.***Державний біотехнологічний університет***Організація внутрішньогосподарського контролю у системі управлінського обліку витрат..... 46****Бержанір І. А.***Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини***Напрями вдосконалення організації обліку витрат на підприємстві..... 50****Бойко О. О.**Науковий керівник – **Петришин Л.П.***Львівський національний університет ім. Івана Франка***Норець Д. О.**Науковий керівник – **Гоголь Т. А.***Національний університет «Чернігівська політехніка»***Інвестиції в людський капітал як невід’ємний фактор економічного розвитку..... 53****Брік С. В.***Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»***Особливості фінансового обліку торгівлі алкоголем в закладах громадського харчування та навинос..... 56****Велика Д., Шостак Я.**Науковий керівник – **Лега О. В.***Полтавський державний аграрний університет***Обліково-Інформаційний Інструментарій виробництва продукції рослинництва..... 59**

	Волошина Я. М., Телятник С. Ю. Науковий керівник – Дорошенко О. О. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Особливості управління запасами аграрних підприємств.....		341
	Вороніна М.В. Науковий керівник – Байрачна А.С. <i>ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка</i>	
Значення і теоретичні засади фінансового аналізу.....		344
	Воронкова А.А., Чуйко Н.В., Храпач К.Г. <i>Державний біотехнологічний університет</i>	
Стан та перспективи розвитку українських банків в умовах пандемії.....		346
	Голобородько В.В. Науковий керівник – Дроботя Я.А. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Сутність фінансового інжинірингу в комерційному банку.....		349
	Гуменюк М. М.¹, Неміш Д. В.² <i>¹Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича</i> <i>²Коломийський відділ ПДСГДС ІСГ Карпатського регіону НААН</i>	
Зарубіжний досвід державного регулювання розвитку малого аграрного підприємництва.....		351
	Дроботя Я. А., Дорошенко О. О. <i>Полтавський державний аграрний університет</i>	
Норма обов'язкового резервування як інструмент впливу НБУ на монетарну політику та діяльність комерційних банків.....		354
	Єрмоленко О.А., Лисьонкова Н.М. <i>Український державний університет залізничного транспорту</i>	
Вплив цифрової економіки на економічний розвиток країни.....		357
	Зайцев Г. В. Науковий керівник – Зайцева Л. О. <i>Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»</i>	
Особливості українського «зеленого» кредитування.....		360
	Зайцева Л. О. <i>Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»</i>	
Особливості кредитування електроенергетичного сектору України.....		363
	Іванов В. Д. Науковий керівник – Вареник В. М. <i>Університет імені Альфреда Нобеля</i>	
Напрями удосконалення організації фінансового менеджменту у АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК».....		367

Дроботя Я. А., к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Дорошенко О. О., к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Полтавський державний аграрний університет

НОРМА ОБОВ'ЯЗКОВОГО РЕЗЕРВУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НБУ НА МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Норма обов'язкового резервування є одним із інструментів впливу центрального банку на монетарну політику в межах держави. Окрім того варто зазначити, що на шляху використання даного інструменту з ціллю регулювання монетарної політики, цей інструмент впливає і на діяльність комерційних банків, зокрема на їх ліквідність, структуру активів, кредитоспроможність. Норма обов'язкового резервування накладає на комерційні банки зобов'язання відносно зберігання частини залучених коштів на кореспондентському рахунку в центральному банку [1, с. 305]. Варто відзначити, що норма обов'язкового резервування не є статичною величиною, а змінюється залежно від монетарної політики центрального банку. Даний інструмент регулювання монетарної політики є інструментом, який можуть використовувати на шляху реалізації монетарної політики центральні банки всіх країн світу. Слід акцентувати, що цей інструмент регулювання активно використовує НБУ. Проаналізуємо які ж зміни відбулися в нормі обов'язкового резервування НБУ і як це позначилось на ліквідності комерційних банків:

- у 2019 р. норма обов'язкового резервування встановлювалась за строковими депозитами – 3,0 %, за депозитами до запитання і поточними коштами – 6,5%. При чому норма обов'язкового резервування не залежала від валюти формування депозитних і поточних коштів [2]. Отже, норма обов'язкового резервування, яка була у 2019 р. вказувала на політику НБУ стосовно прагнення до зростання довгострокових вкладень в банківські установи не залежно від валюти їх походження;

- з 10.03.2020 р. норма обов'язкового резервування встановлюється для строкових та поточних коштів лише у валюті (10 %), при цьому всі залучені кошти у національній валюті не підлягають резервуванню [2]. Дані зміни стосовно норми обов'язкового резервування у 2020 р. призвели до того, що в межах банку збільшуються обсяги депозитів та поточних рахунків в національній валюті і скорочуються обсяги депозитів і поточних рахунків в іноземній валюті. Отже, НБУ проводив політику дедолоризації та збільшення банківського кредитування в національній валюті;

- з 11.04.2020 р. змінюється алгоритм зарахування коштів від нерезидентів з валового на сальдовий, разом із міжбанківськими коштами, що призвело до зростання ліквідності банків [3];

- з лютого 2022 р. НБУ знову змінює норму обов'язкового резервування, зокрема норма резервування за депозитними та поточними коштами в іноземній валюті зростає з 10,0 % до 12,0 %, а норма обов'язкового резервування для коштів на вимогу в національній валюті збільшиться з 0,0 % до 2,0 %,

норма обов'язкового резервування для строкових депозитів залишиться на рівні 0,0 % [4]. Дана політика НБУ сприятиме зростанню строкових депозитів в національній валюті, стимулюватиме зростання дедоларизації та послаблення тиску інфляції. НБУ прогнозує, що за таких умов стосовно норми обов'язкового резервування обсяги обов'язкового резервування зростуть на 24 млрд. грн [4].

Отже, за період дослідження 2019-2021 рр. норма обов'язкового резервування НБУ змінила не лише відсоткові ставки, а й напрямок накладання даної норми відносно валюти походження коштів, що вплинуло на структуру депозитів банків в національній і іноземній валюті, змістивши акцент з строків формування депозитів. Однак, у 2022 р. акцент на строки формування депозитів в національній валюті знову з'явився. Варто сказати, що ці зміни в нормі обов'язкового резервування, як стверджує голова НБУ, призведуть до здешевлення кредитів для юридичних і фізичних осіб [4] (але здешевлення можливе лише у випадку одночасного скорочення облікової ставки НБУ).

Вплив норми обов'язкового резервування на діяльність комерційних банків та монетарну політику в державі: зростання (зменшення) обсягів рефінансування банків; здешевлення (здорожчання) кредитних ресурсів; регулювання попиту на позики для суб'єктів; структуризація активів комерційного банку та вплив на ліквідність; розгортання (стримування) інфляції; вплив на зростання (зменшення) грошової маси в обігу; вилучення з обороту країни надлишку коштів; підвищення (скорочення) конкурентоспроможності комерційних банків.

Резюмуючи слід зазначити, що норма обов'язкового резервування – досить потужний інструмент впливу на монетарну політику і резерви банку, адже навіть незначні зміни в нормі резервування та політика стосовно накладання даної норми на різні вільні резерви спричиняє значні зміни у вільних резервах та їх структурі, а мультиплікаційний ефект з яким пов'язаний цей інструмент вказує на те, що дія інструменту не завжди підлягає коригуванню з боку НБУ. Отже, норма обов'язкового резервування, як інструмент монетарної політики держави, є досить жорстким, потужним, ефективним, однак не завжди передбачуваним за кінцевими наслідками. Даний інструмент регулювання повсякчас є в арсеналі НБУ.

Список використаних джерел:

1. Арбузов С. Г., Колобов Ю. В., Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківська енциклопедія. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.

2. Національний банк змінює вимоги до обов'язкових резервів банків для здешевлення кредитів і дедоларизації економіки. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-zminyuye-vimogi-do-obovyazkovih-rezerviv-bankiv-dlya-zdeshevlennya-kreditiv-i-dedolarizatsiyi-ekonomiki>.

3. Національний банк оптимізував розрахунок обов'язкових резервів в межах заходів по підтримці ліквідності банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-optimizuvav-rozrahunok-obovyazkovih->

[rezerviv-v-mejah-zahodiv-po-pidtrimtsi-likvidnosti-bankiv.](#)

4. Національний банк змінює вимоги до обов'язкових резервів банків для посилення монетарної трансмісії. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zminuyue-vimogi-do-obovyazkovih-rezerviv-bankiv-dlya-posilennya-monetarnoyi-transmisiyi>.

